

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช*

IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE ELDERLY AT BAN LAM NAO SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, BANG KHAN DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

อรอุมา เพชรเรือนทอง* และ พระมหาเอกวิน ปิยวีโร (อะซิม)

Onuma Petruentong* and Phramaha Ekkawin Piyaweero (Asim)

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: amon5._@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว และ 2) แนวทางการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว จำนวน 322 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว เลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงรวม 15 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านจิตใจ ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ และ 2) แนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว ด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ มีสถานที่ออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเพียงพอ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ได้แก่ อบต. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ จิตใจและความเครียด สนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยว นอกพื้นที่แก่ผู้สูงอายุ อบต. จัดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน และน้อยที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรมและจัดตั้งชมรม เช่น ประเพณีสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ ชมรมญาติธรรม ชมรมผู้สูงวัย เป็นต้น

คำสำคัญ: การพัฒนาคุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว

Abstract

This research article aims to study 1) The development of the quality of life of the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization and 2) The promotion guidelines for

* Received June 28, 2024; Revised July 17, 2024; Accepted July 25, 2024

the development of the quality of life of the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization, Bang Khan District, Province. Nakhon Si Thammarat It is a mixed methods research. The sample group consisted of 322 elderly people of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization. The sample group was selected using Krejsi and Morgan's ready-made tables. Key informants include the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization. Select a purposive sampling, totaling 15 people. Research tools include mean, standard deviation. collect data with questionnaire and in-depth interviews The results of the research found that: 1) Development of the quality of life of the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization in all 4 areas overall had a high average level. When considering each aspect by The physical aspect had the highest average, followed by the mental aspect and the social relationship aspect. and environmental aspects has the lowest average value, respectively. 2) Guidelines for promoting the development of the quality of life of the elderly of the Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization. The physical aspect had the highest average level, including staff regularly checking the health of the elderly. There are enough exercise facilities to promote the health of the elderly. Arrange training to provide knowledge about nutrition appropriate to the age of the elderly, followed by mental aspects, including the Subdistrict Administrative Organization providing staff to provide health consultation fees. mind and stress Supporting travel activities outside the area for the elderly. The Subdistrict Administrative Organization arranges for people in the community to participate in taking care of the elderly within the community. and the least is In terms of social relations, the Subdistrict Administrative Organization has supported cultural traditions and organized gatherings, such as the Songkran tradition. Pouring water over the heads of the elderly, the Dhamma Relatives Club, the Elderly Club, etc.

Keywords: Improving The Quality of Life, The Elderly, Ban Lam Nao Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

จากสถานการณ์ในปี 2565 ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป มากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยประชากรผู้สูงอายุในปี 2565 มีมากถึงจำนวน 12,336,399 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 ของประชากรทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 0.5% แบ่งเป็นผู้สูงอายุวัยต้น ช่วงอายุ 60-69 ปีจำนวน 6,843,300 คน คิดเป็นร้อยละ 56.5 ของผู้สูงอายุทั้งหมด ผู้สูงอายุวัยกลาง ช่วงอายุ 70-79 ปี จำนวน 3,522,778 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 และผู้สูงอายุวัยปลาย อายุ 80 ปี ขึ้นไป 1,750,121 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ต่อปี (กรมการปกครอง, 2565) และมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 3.6 ต่อปี (คิดเป็น 400,000 คนต่อปี) ซึ่งตามการคาดการณ์ประชากรประเทศไทยของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) คาดการณ์ว่าใน 30 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2575) ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด คือ มีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ถึงร้อยละ 28.55 ของประชากรทั้งหมด เมื่อมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ประชากรวัยเด็กลดลง จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากกำลังแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานมีอัตราน้อยลงจนอาจนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงาน การพึ่งพิงของประชากรวัยแรงงานในการดูแลเด็กและผู้สูงอายุ และ

กระทบต่อการแข่งขันของประเทศในอนาคตจะเพิ่มสูงขึ้น (สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์, 2557) รวมทั้งภาระในการจัดสวัสดิการการดูแลต่าง ๆ ของผู้สูงอายุก็ต้องเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจาก พบว่า ผู้สูงอายุของประเทศไทยยังคงมีปัญหาทางด้านต่าง ๆ อยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายที่เสื่อมโทรมลง การมีโรคภัยต่าง ๆ เช่น โรคหลงลืม โรคทางสมอง รวมทั้งโรคเจ็บป่วยเรื้อรัง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ (สมปอง สุวรรณภุมมา, 2564) มีผู้สูงอายุจำนวนมากยังมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ รายได้หลักมาจากการที่รัฐสนับสนุนเป็นเบี้ยยังชีพ ประชากรผู้สูงอายุยังขาดการมีอาชีพเสริมเพื่อช่วยสร้างรายได้ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า วัฒนธรรมที่เปลี่ยนไป ปัญหาทางด้านที่อยู่อาศัย จากงานวิจัยหลาย ๆ งาน พบว่า ผู้สูงอายุอีกจำนวนไม่น้อยยังเป็นผู้ที่ไร้ที่อยู่อาศัย หรือมีที่อยู่อาศัยที่ทรุดโทรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ปัญหา ด้านการศึกษา ผลสำรวจ พบว่า ผู้สูงอายุไทยมีการศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยส่วนมากจบการศึกษา ในระดับประถมศึกษา การรับรู้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วยังมีน้อย ซึ่งเป็นผลมาจากการเข้าถึงระบบการศึกษานั้นเอง ปัญหาทางด้านสังคมผู้สูงอายุไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เด็กสมัยใหม่มองว่าผู้สูงอายุเป็นคนที่ไร้ค่า ไร้ความหมายพื้นที่ทางสังคมของผู้สูงอายุน้อยลง และรวมถึงปัญหาทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุส่วนมากถูกทอดทิ้ง ทั้งนี้ เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ที่ทันสมัย ทำให้ประชากรของประเทศมีสุขภาพดีขึ้น และอัตราการตายที่ลดลง รวมทั้งการวางแผนครอบครัวที่ได้มาตรฐานตามเป้าหมายที่รัฐวางไว้ นั่นคือ ในหนึ่งครอบครัวควรมีบุตรเพียง 2 คน ซึ่งมีผลให้อัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่องนั่นเอง

แนวทางในการแก้ไขปัญหารองรับสถานการณ์สังคมสูงอายุ ได้ถูกกำหนดไว้ตั้งแต่ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ดังปรากฏในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 ดำเนินงานภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม” ต่อเนื่องมาจนถึงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-พ.ศ. 2580) ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม” โดยแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2546-พ.ศ. 2564) ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ จนถึงฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2580) ที่ให้ความสำคัญกับการวางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพในระดับชาติและระดับพื้นที่การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนา และการจัดการงานด้านผู้สูงอายุ และการแปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ สู่การปฏิบัติ และผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติ สู่ระดับท้องถิ่น (กรมอนามัย, 2558)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว เป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ซึ่งได้กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการช่วยเหลือและจัดสวัสดิการ มอบเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำรงชีวิต การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีการจัดระบบสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งองค์การอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านลำนาว ยังเป็นกลุ่มที่คอย ให้การดูแลและช่วยเหลือในการดูแลสุขภาพ จากเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุในตำบลบ้านลำนาว คือ ผู้สูงอายุจะแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้สูงอายุ ที่ช่วยเหลือตนเองได้ในทุกเรื่อง และชอบเข้าสังคม 2) ผู้สูงอายุที่ชอบอยู่บ้าน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ในบางเรื่อง และ 3) ผู้สูงอายุติดเตียง ปัจจุบันจากสภาพเศรษฐกิจสังคม และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นของชุมชน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อันเป็นสาเหตุที่สำคัญ ทำให้บทบาทของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุลดลง การมีเงื่อนไขแต่ละครอบครัวในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่แตกต่างกัน การทำงานในเวลากลางวัน ไม่มีคนดูแลผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด การมีปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัวลดน้อยลง ทำให้เกิดทัศนคติ ต่อตนเองในแง่ลบ ส่งผลทำให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจ ทำให้รู้สึกท้อแท้ หดหู่ จนนทำให้รู้สึกน้อยใจ อ่อนไหวง่าย วิตกกังวล รู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย และต้องการการพึ่งพามากขึ้น ก่อให้เกิดความเครียด ส่งผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้

เช่น ซึมเศร้า แยกตัวจากสังคมที่กำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการดูแล ทั้งด้านสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่าง ๆ เบียดเบียน ต้องมีการพบแพทย์พบแพทย์เป็นประจำ ไม่มีลูกหลานดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลบ้านลำนาวได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากมีการเพิ่มจำนวนประชากรผู้สูงอายุในทุกปี (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว, 2566)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และให้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน ซึ่งผลของการศึกษานี้ องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาประกอบการวางแผน และกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้ดียิ่งขึ้น เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุ อีกทั้งยังนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล ในการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการปรับตัวของกลุ่มผู้สูงอายุ ให้มีประสิทธิภาพต่อไปให้ชุมชนตำบลบ้านลำนาว สามารถดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

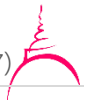
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ ได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และ 2) ตัวแปรตาม ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว จำนวน 1,936 คน (สำนักทะเบียน อำเภอบางขัน ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม 2566) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1978) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 322 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวม 15 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (In-depth Interview)
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. มีเจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ รองลงมา อบต. สนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ ส่วนเจ้าหน้าที่ของ อบต. ให้คำแนะนำด้านการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ 2) ด้านจิตใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ จิตใจและความเครียด โดยผู้เชี่ยวชาญแก่ผู้สูงอายุ รองลงมา อบต. จัดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน ส่วน อบต. จัดให้มีกิจกรรมพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน รองลงมา อบต. จัดตั้งชม เช่น ชมรมแอโรบิก ชมรมนาฏยธรรม ชมรมผู้สูงวัย เพื่อการสนทนากันแก่ผู้สูงอายุ ส่วน อบต. ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดกิจกรรมปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องสุขา แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน รองลงมา อบต. ให้คำแนะนำปรับปรุงห้องนอน และที่นอนให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ส่วน อบต. อำนวยประโยชน์ในการเข้าถึงสาธารณูปโภคเช่น ไฟฟ้า ประปา แก่ผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

2. แนวการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านร่างกาย อบต.และเจ้าหน้าที่ควรร่วมมือกับสาธารณสุข ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำในหมู่บ้านทุก ๆ เดือน และควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย 2) ด้านจิตใจ อบต. ควรจัดให้ผู้เชี่ยวชาญมาดูแลสุขภาพจิตของคนในชุมชน และคนในครอบครัวสมควรดูแลผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และควรมีกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุให้ทำเพื่อคลายเครียด 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน และอบต. จัดตั้งชมรมผู้สูงวัย เพื่อการสนทนากันแก่ผู้สูงอายุ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม อบต. ควรให้ความสำคัญในการเข้าตรวจสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัยให้สะอาด เรียบร้อย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนาว อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. มีเจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ รองลงมา อบต. สนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุ ส่วนด้านเจ้าหน้าที่ของ อบต. ให้คำแนะนำการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยลำดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจกรรมประจำวันได้ด้วยตนเอง ด้านสุขภาพจิตสุขภาพกายส่วนมากไม่ค่อยได้ตรวจสุขภาพที่เจ็บป่วยมากที่สุด คือ โรคปวดเมื่อย โรคข้อเสื่อม อ่อนเพลีย โรคเกี่ยวกับความดันโลหิตมีปริมาณแคลอรีสูงมีอาการปวดหัวตัวร้อนเป็นไข้บ้างตามสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง (สุมาลี ทองตะลุง, 2553) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิษัมพร อุทัยฉาย ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลพันชาด อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ด้านร่างกายผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เช่น

อาบน้ำกินข้าวได้ สามารถเคลื่อนไหว เช่น การเดิน การนั่งได้ เป็นต้น (ฉิมพร อุทัยฉาย, 2559) 2) ด้านจิตใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตใจและความเครียด โดยผู้เชี่ยวชาญ แก่ผู้สูงอายุ รองลงมา อบต. จัดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน ส่วนด้าน อบต. จัดให้มีกิจกรรมพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันยนิชา พิภูสินอักษรชัย ที่ได้ศึกษาผลกระทบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า วิธีการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุประกอบด้วย 2 วิธี คือ 1) การจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ และ 2) การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ผู้สูงอายุ (ธันยนิชา พิภูสินอักษรชัย, 2553) 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในชุมชน รองลงมา อบต. จัดตั้งชมรม เช่น ชมรมแอโรบิก ชมรมนาฏยวัฒนธรรม ชมรมผู้สูงอายุ เพื่อการสนทนาการแก่ผู้สูงอายุ ส่วนด้าน อบต. ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านสถานภาพทางสังคม เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุร่างกาย ของทรุดโทรมไปตามเวลาทำให้การเดินทางการเคลื่อนไหวร่างกายไม่คล่องทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม กีดตลงไปด้วย (สุมาลี ทองตะลุง, 2553) 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดกิจกรรม ปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องสุขา แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน รองลงมา อบต. ให้คำแนะนำปรับปรุงห้องนอนและ ที่นอนให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ส่วนด้าน อบต. อำนวยประโยชน์ในการเข้าถึงสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา แก่ผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง ที่ได้ศึกษาการพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัยอาศัยของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังมักมีสภาพทรุดโทรม และไม่ปลอดภัยนอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องมลภาวะ อีกด้วย (สุมาลี ทองตะลุง, 2553)

2. แนวการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนา อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย อบต. และเจ้าหน้าที่ควรร่วมมือกับสาธารณสุข ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำในหมู่บ้านทุก ๆ เดือน และจัดสนับสนุนให้มีการสนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟู สมรรถภาพผู้สูงอายุและแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย 2) ด้านจิตใจ อบต. ควรจัดให้ผู้เชี่ยวชาญมาดูแล สุขภาพจิตของคนในชุมชน และคนในครอบครัวควรดูแลผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และควรมีกิจกรรมให้ผู้สูงอายุให้ทำ เพื่อคลายเครียด 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ รดน้ำดำหัว ผู้สูงอายุในชุมชน และจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อการสนทนาการแก่ผู้สูงอายุ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม อบต. ควรให้ ให้ความสำคัญในการเข้าตรวจสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัยให้สะอาด ระเบียบเรียบร้อยเป็นประจำ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนา อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านร่างกายที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ อบต. มีเจ้าหน้าที่ออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ ส่วนด้าน อบต. สนับสนุนกิจกรรมฟื้นฟู สมรรถภาพผู้สูงอายุ ให้คำแนะนำการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยน้อยลงตามลำดับ 2) ด้านจิตใจ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ จิตใจและความเครียด โดยผู้เชี่ยวชาญ แก่ผู้สูงอายุ ส่วนการจัดให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุภายในชุมชน จัดให้มีกิจกรรมพบปะสังสรรค์

ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน มีค่าเฉลี่ยน้อยลงตามลำดับ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. ได้สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม ส่วนด้านจัดตั้งชมเพื่อการสนทนาการแก่ผู้สูงอายุ และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน มีค่าเฉลี่ยน้อยลงตามลำดับ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อบต. จัดกิจกรรมปรับปรุงซ่อมแซม ห้องน้ำ ห้องสุขา แก่ผู้สูงอายุภายในชุมชน ส่วนด้านให้คำแนะนำปรับปรุงห้องนอนและที่นอนให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ อำนาจประโยชน์ในการเข้าถึงสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยน้อยลงตามลำดับ 2) แนวการส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านลำนา อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย อบต.และเจ้าหน้าที่ควรร่วมมือกับสาธารณสุขออกตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำในหมู่บ้านทุก ๆ เดือน และควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้สูงอายุและแนะนำเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพร่างกาย 2) ด้านจิตใจ ควรจัดให้ผู้เชี่ยวชาญมาดูแลสุขภาพจิตของคนในชุมชน และคนในครอบครัวสมควรดูแลผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และควรมีกิจกรรมให้แก่ผู้สูงอายุให้ทำเพื่อคลายเครียด 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อบต.สนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม และจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อการสนทนาการแก่ผู้สูงอายุ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม อบต. ควรให้ความสำคัญในการเข้าตรวจสอบสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ให้สะอาด เรียบร้อย และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุตำบลบ้านลำนา 2) ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลบ้านลำนา จากการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในตำบล 3) ควรจัดให้มีหน่วยฉุกเฉินในกรณี que ผู้สูงอายุเกิด เจ็บป่วยและไม่สามารถเดินทางไปโรงพยาบาลได้ด้วยตนเอง 4) ควรเป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ผู้สูงอายุประจำตำบลบ้านลำนา และ 5) ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุครบวงจรในตำบล เพื่อเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุก ๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2565). สถิติผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2566 จาก <https://stat.bora.dopa.go.th>
- กรมอนามัย. (2558). ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2566 จาก <https://laws.anamai.moph.go.th/th/doh-annuance/204315>
- ฉันทนิชา พิภูสินอักษรชัย. (2553). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลนาเยี่ย อำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉิมพร อุทัยฉาย. (2559). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาติ อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สมปอง สุวรรณภุมมา. (2564). แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(2), 220-232.
- สุรัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย. วารสารเทคโนโลยี ภาคใต้, 7(1), 73-81.
- สุมาลี ทองตะลุง. (2553). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. ใน รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนา. (2566). ข้อมูล อบต. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านลำนา. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2566 จาก <http://www.dop.go.th/th/know/1/238>
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1978). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.